

Stakeholder analysen

MØRKE

Udarbejdet af Citydesign

En rapport udarbejdet af:

Susse Fischer

Sarah Bodil Tierny (interview)

Steffen Gulmann

Grafik: Stine Lindborg

Formålet:

I forbindelse med Syddjurs Kommunes byfornyelses projektet for Mørke har Citydesign gennemført en interview undersøgelse med 20 udvalgte personer i Mørke. Interviewundersøgelsen har haft til formål at danne et billede af Mørke som den ser ud i dag og i fremtiden fra en række engagerede borgere og politikeres side, og derigennem give inspiration og danne grundlag for det videre arbejde med udviklingen af vision og strategi, samt afkræfte eller bekræfte forskellige opfattelser af byen.

Metoden:

Interviewpersonerne er udvalgt af Syddjurs Kommune i samarbejde med en repræsentant fra Distriktsrådet og Citydesign ud fra et kriterium om , at det skulle være personer med stærke meninger om Mørkes udvikling og fremtid.

Citydesign har i perioden 01 – 04 maj 2015 gennemført 20 interviews af ca. 1-2 timers varighed på Lindegården i Mørke . Enkelte interviews er gennemført over telefonen fordi det ellers ikke var muligt at få informanterne i tale.

Generelt har Citydesign konstateret en stor velvillighed til at deltage i undersøgelsen og dette har været med til at bekræfte det store engagement der er omkring byfornyelses projektet i Mørke. Det har været et meget givende forløb og må anses for at være et bredt og robust billede af Mørke.

De følgende beskrivelser er udelukkende dannet på baggrund af den viden som interview rækken har givet os og vi har fremhævet det vi finder væsentligt for at kunne arbejde videre med vision og strategi hvor vi også vil trække på de erfaringer vi har fra lignende undersøgelser.

Alle interviews er anonyme og kan læses i sammendraget af de 20 interviews vi har foretaget, som er bilag til denne analyse

Mørke lige nu:

Mørke er et todelt samfund hvor der opfattes at være et skel mellem de oprindelige beboere og de nye tilflyttere. For de ældre er Mørke måske en afviklingshistorie med hovedgadens forfald, lukning af butikker og service funktioner. Især giver lukningen af ældrecentret de ældre en følelse af at være glemt, for nu er der intet sted at blive gammel i Mørke og ”hvem gider tage bussen til Hornsleth?”

Det er især den lange hovedgade med de mange nedslidte huse der giver byen et dårligt image- ”Hovedgaden sætter stemningen – og gør en trist”. ”Byfornyelses projektet skal gennemføres – specielt hovedgaden – ellers ser man ikke Mørkes potentiale.”

Når det er sagt er der en langt overvejende grad af optimisme i Mørke, vægtskålen er mere positiv end negativ. Borgerne i Mørke tror på at byen lige nu er inde i en positiv udvikling. En optimisme der især sættes i forbindelse med byfornyelses projektet, der har vist at Mørke er en by med iboende kvaliteter og et stærkt sammenhold – på tværs af generationer – og hvor det har vist sig, at den eksisterende dobbelthed kan bruges til noget konstruktivt. ”Borgerne skal tænke på tværs af generationerne – skal kunne se en idé i en god skole, et godt plejehjem og en smuk by”.

”Mørke har en genial størrelse til vækst og videreudvikling, fordi alle kender hinanden.” En tilpas størrelse til, at man kan føle et fællesskab på tværs. En tolerant by med plads til alle og højt til loftet, hvor man er på vej mod ”en bevidsthed om, at konstellationen af mennesker og den måde de arbejder sammen på – er unik.” Byen er på vej til at blive moderne med flere tilbud til unge og yngre og på sigt mener man, at Mørke vil blive en forstad til Århus når letbanen kommer og der indføres ½ times drift. En lille by med en selvstændig identitet hvor de som flytter hertil har taget et aktivt valg.

”Mørke bobler af liv og aktiviteter på rigtig mange fronter”. Det er en aktiv by med mangfoldighed, en sjov by at bo i og et trygt sted at vokse op. Selvom byen vokser ” skal den bevare sit lokalsamfund” og dialogen mellem den ældre og den yngre generation. ”Mørke er ikke en soveby – folk er positive

og engagerede i hinanden”.

Hvad sker der om 3-10 år?

Der er meget stor optimisme og store forventninger til at byfornyelsesprojektet er gennemført og at det har en positiv betydning for byen i fremtiden. Vi kan konstatere en ret overvældende positiv holdning i forhold til andre lignende stakeholder analyser Citydesign har gennemført og som er med til at forstærker det indtryk vi har omkring borgerne i Mørke. De er gjort af et særligt stof og de vil deres by.

Et interessant udsagn er: ”At de nye flygtninge skal være en del af Mørkes fortælling og blive en del af byen” Dette viser borgernes store vilje til at inkludere alle og være åbne overfor nye mennesker, lære af dem og gøre dem til en del af byens mangfoldighed. ”Flygtningene og de ældre skal være en aktiv del af lokalsamfundet”. Byen skal være det trygge og nære miljø, hvor man kan møde mennesker der er anderledes end én selv.

Der er stor enighed om at det vil skabe stolthed i byen og at byens image udadtil vil blive meget bedre når forandringerne har givet synlige og mærkbare resultater. Hovedgaden vil være renoveret, byparken sat i stand og blive målet for udflugter, events og leg og stationspladsen har fået et løft. Man er ligeledes enige i at det ikke er nok at forny og renoverer facaderne i hovedgaden – indholdet skal også fornys og videreudvikles. Der skal være synlige nedslag der viser de sjove tiltag udadtil. Tingene vil skyde op nedefra – det handler om hr. og fru Mørke.

Det store håb er at engagementet vil forsætte og at Distriktsrådet ikke taber pusten undervejs og at borgerne vil forsætte og forstærke fællesskabet. Der er håb om at byen vokser, at der vil blive udviklet nye anderledes boligområder og at byen har fået et samlings sted hvor borgerne kan mødes.

Relationen til omverdenen:

Det er vigtigt for borgerne at man handler lokalt således at de butikker der er der nu kan bevares og måske flere komme til. De fleste borgere deltager aktivt i fritidslivet i Mørke hvor udbuddet er stort og varieret. Fællesskabet og netværket fylder meget i borgernes bevidsthed. Byen fungerer som en tryk base og ” hele byen er mit hjem ”.

Hvis man skal handle større indkøb tager man til de nærliggende mindre byer Hornsleth og Rønde hvor man også går i biografen på biblioteket, i boghandelen og på café. For kultur- oplevelser tager man til Århus eller Randers. Sjældnere til Ebeltoft og kun få besøger Grenå. Mørke er Århus orienteret og når letbanen kommer vil denne tendens sandsynligvis forstærkes.

Mørke sjælen:

Mørkesjælen er en lidt sammensat størrelse - ”Du skal passe på hvad du siger for alle er i familie med hinanden” – nogen mener ”at sjælen smutter når vi dør” at ”Det er et problem at de nye tilflyttere ikke tages godt imod, klikkerne skal nedbrydes” og ”Mørke er arbejderklassen”, men der er alligevel enighed om mange væsentlige værdier.

Et markant udsagn er: ”Man skal ikke lægge ansvar fra sig og erkende at man er udkants Danmark”, det understreger endnu engang at Mørke borgerne er gjort at et specielt stof.

Et gennemgående tema er fællesskabet og sammenholdet : ”Fællesskabet , roen, plads til alle – en inkluderende by.” – ”Mørkesjælen er sammenholdet”. Begge udsagn siger meget om hvordan borgerne opfatter byens sjæl, at tilflytterne accepteres, drages ind i fællesskabet og at man opfatter byen som en stor familie. Det er en åben by med mangfoldighed hvor man har mulighed for at se sig selv i fællesskabet. Det er en ærlig by med autentiske mennesker. En by hvor man har lyst til at slå sig ned og blive resten af livet, fordi der er højt til loftet og alle opfattes ligeværdige uden snobberi. Mørkes nye borgere vælger bevidst byen og mange rejser fra storbyen hertil, det er et aktivt valg at

bo i Mørke. En by i et afgrænset miljø med nærhed og tæt på naturen.
"Kom ned i mosen og lyt til nattergalen, så er du i en anden verden".

Det er by hvor man diskuterer meget men man skændes ikke her er plads til alle. Man føler sig veltilpas og undgår sladder. Det er også en by hvor man erkender at det er "ildsjælene der trækker læsset" og at "hvis man ikke selv gør noget og deltager i fællesskabet så sker der ikke noget".

Det udsagn der måske står allerstærkest og karakteriserer byen er:

" Vi vil lave noget som de andre ikke har. Vi vil have tingene til at fungerer."
Byen vil ikke ligge under for at de er udkants Danmark . "Mørke er til fest og farver."

Fortid, nutid, fremtiden og mulighederne.

Der er enighed om at mange af de ældre fokuserer på fortiden og fortæller historier om hvordan der var i Mørke engang, men det er fåtallet. Et væsentligt udsagn som giver stof til eftertanke er "Det er et todelt samfund – de nye skal have de gamle med eller kommer der en sprække i fællesskabet!".

Man mener at efter Distriktsrådet har taget initiativ er de ældre mere med på de unges idéer og at de ældre har tiden, men at initiativerne skal præsenteres som konkrete handlinger for denne gruppe. "Det er de ældre der passer byen".

De fleste fokuserer på fremtiden og mulighederne for byen. "Borgerne fokuserer ikke mere på fortiden – vi er kommet forbi". – "Flertallet ser på fremtiden og mulighederne fordi man har lyst og ikke af nødvendighed.
"og at folk er meget med på den trend byfornyelsen skaber lige nu.
"Man kigger fremad".

Igang sætterne og hvem tager initiativet.

"Styrken ved et lille samfund er at man tager ansvar for sine medmennesker og det er den fortælling der skal videreformidles om Mørke fremover." Der er

mange individuelle projekter i gang og det kræver et organiseret projekt for at få dem til at arbejde sammen. De der ikke er med skal kunne spejle sig i udviklingen.

Der vil altid være en gruppe af borgere som tager initiativet alt efter hvor de befinder sig i livet. I Mørke er der mange om at trække læsset. Der er førerhunde, for det er der behov for og "der er flere førerhunde end man umiddelbart tror – det er ikke så person afhængigt som før". "Der er helt sikker initiativtagere og de står for "skud", de er åbne overfor det brede – det er en demokratisk proces." Der er mange frivillige der melder sig, men man forventer at andre starter op. Mange af initiativerne kommer nedefra og der er mange ildsjæle i foreningerne, de har med små midler fået en masse til at ske. Nogle mener at kommunen er uundværlig som katalysator, byrådet er stadig beslutningstagerne – men de skal have kontakt til de lokale råd og lytte.

Mørke familien	NU	5 år
Er Mørke en kvinde eller mand?	Kvinde	Tvekønnet
Hvor gammel ?	57	42
Gift eller ugift?	Gift	Gift
Hvad beskæftiger de sig med?	Ansæt	Selvstændig
Har de børn?	33	
Hvad beskæftiger børnene sig med?	Mellemuddannelse	Videregående uddannelse
Hvordan og i hvad bor de?	Parcelhus	Renoveret parcelhus
Hvilken bil kører de i ?	Toyota	Mini bil eller Elbil
Hvad spiser de	Traditionel dansk mad	Sund økologisk lokal mad
Hvad drikker de?	Øl og vand	Vand og vin
Går de ud i Mørke eller andre steder	Bliver hjemme i Mørke	Mørke og Århus
Går de på kunstmuseum ?	Nej	Ja i Århus
Hvor tager de hen når de skal ud at rejse?	Camping og charter	Storbyferie og hele verden
Dyrker de sport?	Holdsport	Individuel sport
Hvad er deres store drøm ?	Smuk by/ fællesskab/ tryk familie	Større by/ fællesskab/ tryk familie

Media og de andre:

Hovedparten af de interviewede mener at der tales negativt om Mørke. Der er negative undertoner i lokalpressen og det er svært at blive omtalt. De der kun kender byen udefra taler negativt om den. Det store negative omdrejningspunkt er hovedgaden. Filmen Mørke har forstærket det negative indtryk.

De unge har vendt billedet til noget positivt og Mørke er ikke længere det sorte får. Der er kommet god omtale via TV2 øst omkring byfornyelsen

Er Mørke et godt navn til byen ?

Størstedelen af de interviewede mener at Mørke er et godt navn. Det skal der ikke ændres ved, historien skal fortælles. ” Stå ved navnet Mørke – ikke være ironisk eller flov over navnet” Trykket i hvorledes man udtaler Mørke skal lægges et andet sted – mere optimistisk.”

” Vi er specielle og vi er Mørke”

” Det er i Mørke lyset står klarest”

3 mener at brandet er skadet på grund af navnet og 1 vil have at det skal ændres til Myrki.

Fritids- og kulturlivet i Mørke?

Alle de interviewede er enige i at der er et godt og alsidigt fritidsliv i Mørke og et godt foreningsliv. ” I betragtning af byens størrelse er der utrolig mange aktiviteter og man er gode til at fange trenden og realisere det man ønsker sig.” ” Det er svært at stille et fodboldshold”

Kulturliv er der ikke meget af og man mangler en ramme for den kulturelle udfoldelse. ”Kulturlivet er mangelfuldt men boblende i det små”. Kulturen skal man opleve i Randers eller Århus, men vi er indenfor en nåbar afstand. ” ” Kulturliv der koster penge er udenfor vores rækkevidde – det er vi for få til ”.

Hvad savner du ?

Næsten alle interviewede giver udtryk for at de mangler et Byens hus, et sted hvor man kan gå hen når man ikke dyrker sport. Et hus med café, bibliotek og en lokal kunsthåndværkerbutik hvor alle aldre kan mødes. Flere nævner at de unge ikke har noget sted at være efter skole og om aftenen. Flere nævner at de savner en kønnere oplevelse når man kører gennem byen.

Hvad kunne du drømme om at Mørke kunne få?

Flere nævner at flere butikker kunne være rart , men de ved også at det vil være svært og at man skal være glad for det man har. Der er stor konkurrence far internethandel. Et økomarked 2 gange om ugen ville være fint og en kunsthåndværkerbutik. En bankautomat.

Alle er enige i at man savner et Byens hus- et mødested på frivilligbasis – med bibliotek og café. Man har lokalerne og man skal bruge de bygninger man har. Et bedre ungdomsmiljø.

Byens centrum?

Der er en del uenighed om hvor byens centrum er og om der overhovedet er et centrum. Flere nævner trekanten mellem skolen , kirken og hallen som byens centrum , men så skal de forbindes således at man kan færdes trygt og sikkert i byen. Parken nævnes også som en mulighed , men der skal åbnes op fra hovedgaden så den bliver synlig. Mange nævner stationen som byens centrum , men den er adskilt fra hovedgaden , så den skal gøres mere synlig og en enkelt nævner at det er her det nye Byens hus skal ligge og at der skal være et torv med plads til forskellige aktiviteter.

Har Mørke det der skal til for at tiltrække andre og hvad mangler der?

Man skal passe på det man har og udvikle det. Mørke har hvad der skal til : nærheden til de store byer , god infrastruktur med ½ times drift på letbanen indenfor nogle år, handel og service , billige huspriser og tæt på vandet og naturen. Vi har det der skal til for at tiltrække nye borgere. Vi mangler en stærk profil og at fortælle historien. ”Folk skal kunne se sig selv – hvad er en by? ” det skal defineres. Vi har et stærkt sammenhold med et godt fritidsliv- vi vil gerne vise andre at der er mange måder at leve på. Måske mangler der almennyttige boliger – det kunne være en måde at beholde flygtninge på.

Visionen

”Visionen er at vi bliver ved med at ride på den høje bølge – i Mørke er 1+1= 3.” ”Visionen er det man kan overkomme – det skal være det muliges kunst – det skal gennemføres”. De to visioner er ikke nødvendigvis modsatrettede udsagn – på en måde kommer der balance i hvordan tingene skal realiseres. Byens image skal passe til byens indhold – det er vigtigt at fællesskabet og sjælen bevares – ved at den fysiske manifestation er en afspejling af borgerne og aktiviteterne i Mørke. Viljen til at komme hinanden ved, skal være tilstede og blive ved med at være en by hvor mange forskellige mennesker mødes – med begge ben på jorden. En by hvor der er plads og muligheder for de unge og hvor udviklingen foregår i et moderat tempo.

Mørke skal blive en magnet for det vestlige Djursland, tiltrække borgere med ”krudt i røven” og holde på de vi allerede har – et levende og godt sted at være med Århus i baghaven. At omsorgen for andre vil fortsætte og at vi aldrig får ”storbyånd”. Det er borgerne der skal få tingene til at ske uden benspænd fra kommunen.

Hvem skal tage ansvaret ?

Distriktsrådet sammen med kommunen spiller en meget stor rolle for at udviklingen bliver god. Der er enkeltpersoner der nævnes ofte: Alette/Casper Urth/ Jacob Baunsgaard/ Maria (præsten)/ Mads Højfeldt Obenhausen/ Rasmus Scharlingtoft. Alle personer der er vigtige for at processen lykkes, men som et af Distriktsrådets medlemmer siger: "Distriktsrådet kan også være en stopklods – de gør det i deres fritid og det er ikke nok".

Projektet skal være transparent men også synligt i form af konkrete tiltag. Kommunen skal tage ansvar men vi skal være på dubberne". Kommunen skal sammen med borgerne stimulerer udviklingen, herefter skal borgerne selv kører med klatten på privat initiativ", "Det er fællesskabet der får tingene til at ske – det er vigtigt at politikerne involverer sig personligt i processen. "Kommunens repræsentant har en vanskelig rolle ligeså Kristine Bille, de skal have power og opbakning til at gennemføre tingene og have handlefrihed". "PUK udvalget tror at de skal være med til at bestemme branding profilen og processen".

Et vigtigt udsagn er: "De arbejdsgrupper der eksisterer skal søge at inddrage og integrere resten af byen – så sprækken ikke opstår".

Hvis det var dig der kunne bestemme?

Der er mange forskellige forslag til at få udviklingen i Mørke i gang. Den mest fremherskende mening er at fællesskabet styrkes , at historien fortælles og at byfornyelsen bliver synlig i en fysisk udmøntning af en social proces.

- ”Der er ingen rig onkel i Mørke, projekterne skal være rentable.”
- ”Rekruttere og ansætte en hardcore projektleder, med god forståelse for hvad der sker i byen”.
- ”At få folk ud af husene og etablere flere mødesteder”.
- ”Eksperimentere med andre boformer, et kulturhus og en grøn indbydende hovedgade”.
- ”Fokuserer på i øjenfaldende nedslag som gør folk nysgerrige”.
- ”En super cykelsti der kunne binde byerne sammen”.
- ”Skolen og plejehjemmet skal sikres i fremtiden”.
- ”Det skal være muligt at blive i Mørke”.

Holdningen til Kommunen:

Der er blandt respondenterne er overvejende negativ holdning til Kommunen. De mener at kommunen er ”forsigtig, ukyndig, gør det dårligt hvad angår service og behandling af borgerne, bremser projekter, det er svært at få noget igennem, de er ikke lydhøre, de holder ikke hvad de lover, de er langsommelige, der er for meget lokalpatriotisme ,de tager ikke hensyn til de ældres hverdag og at der er en skævvridning omkring Ebeltoft.” Så der er en del skepsis i forholdet til kommunen og det er et ønske at borgerne i højere grad involveres i de større politiske beslutninger, der har betydning for byens udvikling og borgersammensætning. Der nævnes i flere interviews vigtigheden af at byen både kan indeholde børnefamilier og ældre borgere og at der eksisterer offentlig service, der kan understøtte tilstedeværelsen af disse grupper. ” Der opføres mange politiske skueprojekter, de lader som om det en demokratisk proces – og så gør de alligevel som de vil”. ”Alting kan vælte hvis man træffer de forkerte beslutninger i byrådet.”

Denne negative holdning slår imidlertid ikke igennem når det drejer sig om byfornyelsesprojektet.

Her mener en stor del at kommunen er en positiv medspiller og at de er velvilligt indstillet. Det er en kommune der gerne vil vende det negative til noget positivt og at byfornyelsesprojektet har betydet noget positivt for tilhørsforholdet til kommunen.” Der langt om længe er kommet fokus på Mørke.”

Udviklingsprojektet?

”Der skal være et vist volumen til for at bevare et lokalsamfund – der er to ting der skal være til stede: at man ser synlige tegn på investeringer og at man skaber en stolthed i byen – skaber et billede af byen som et spændende sted at bo.”

Flere ønsker at flere flytter til byen og at byen udvikler sig og på sigt bliver en smukkere by så byen bliver ” fremkaldt” . Processen vil identificere det borgerne gerne vil have skal ske og man ” rykker tættere sammen i bussen”. Det giver ejerskab og man skal sørge for at inkludere de ældre – ellers kommer sprækken. Måske er processen for langsommelig og for filosofisk for nogle ildsjæle. En forslår at man skal give alle lodsejere i hovedgaden gratis facademaling. En idé der er værd at tænke over.

Er der noget at tilføje?

- ”Det er en fed udvikling og man fornemmer at der er gang i hjulene men det skal føre til konkrete handlinger.
- ”Byrådet skal lytte til borgerne”
- ”Kom i kontakt med de der føler sig udenfor”
- ”Det er fedt at bo i Mørke”
- ”Værdierne skal komme før noget andet og være grundlæggende i den politiske debat”
- ”Om 5 år er Mørke en forstad til Århus”
- ”Skolen er en positiv oplevelse , den følger med udviklingen og lægger vægt på den sociale skoling og hvordan man er sammen på en ordentlig måde – robuste børn”